

ODPOWIEDŹ NA PYTANIA NR 1

Dotyczy **Pytania nr 1**: Makieta:

Opis więzienia + foto (obraz jpg pn. **Slo-39_więzienie** oraz obraz jpg pn. **slonsk-sonnenburg**)

Na przełomie lat 1832 -1833 na terenie wilgotnym w pobliżu rozległych, bagnistych terenów w południowo-wschodniej części miasta przy Chausseestrass 22 powstały pierwsze budynki pruskiego ciężkiego więzienia karnego w Sonnenburgu.

Obiekt składał się pierwotnie czteropiętrowego skrzydła północnego na parterze, którego znajdowało się 6 pojedynczych cel oraz 2 podwójne a ponadto warsztaty: ślusarski, blacharski, kuźniczy i stolarski. Na I-III piętrze znajdowało się po 44 cele pojedyncze a na IV 62 pojedyncze cele specjalne o powierzchni 1,5m². Zatem łącznie przygotowano miejsce dla **204** więźniów. Do skrzydła północnego przylegał budynek administracyjny.

W kolejnych latach, zwłaszcza po 1872 roku teren zakładu karnego został rozbudowany. Powstało szereg budynków administracyjnych i mieszkalnych dla pracujących tam funkcjonariuszy oraz szpital więzienny, budynek gospodarczy. Wybudowano także czteropiętrowe skrzydła wschodnie i zachodnie.

W skrzydle wschodnim na parterze znajdowało się 29 cel pojedynczych oraz 2 wspólne, jedna dla 3 druga dla 5 więźniów. Na piętrach I-III ulokowano po 42 cele, w których łącznie mogło przebywać 126 więźniów, a na IV piętrze 61 cel pojedynczych o powierzchni 1,5 m². Co dawało łącznie liczbę **224** miejsc.

Skrzydło zachodnie posiadało liczne cele wspólne: 6 dla 3 osób, 10 dla 4 osób, 9 dla 6 osób, 4 dla 8 osób, 3 dla 15 osób oraz 1 dla 20 osób. Dawało to łącznie liczbę **209** miejsc. Więźniowie mogli być także osadzeni w budynku gospodarczym. Na parterze obiektu znajdowały się cele: 1 dla 6 więźniów, 1 dla 20 więźniów, 2 dla 30 więźniów każda. Na II piętrze była jedna cela dla 30 więźniów oraz 1 dla 60 więźniów, co łącznie dawało 250 miejsc.

W szpitalu więziennym znajdowały się na parterze 2 izby dla 2 więźniów każda, oraz dwie dla 20 każda. Na I piętrze 2 wspólne sale dla 20 osób oraz 5 sal dla 2 osób każda. Łącznie w szpitalu było miejsce dla 54 chorych.

Więzienie mogło przyjąć 941 więźniów.

W celach zwykłych było 293 miejscach, w celach pojedynczych tzw. sypialnych były 123 miejsc, we wspólnych (3-5 osób) – mogło przebywać 166 więźniów, w pozostałych wspólnych (10-60 osób) było miejsce dla 305 więźniów oraz w izbach chorych 54 miejsca.

Więzienie posiadało do swej dyspozycji: pralnię, piekarnię oraz łaźnię.

Budynki więzienne posiadały nieefektywnej ogrzewanie piecowe. Warunki sanitarne były niezwykle prymitywne. Obiekt nie posiadał właściwego dostępu do wody ani kanalizacji. Wodę czerpano przy pomocy pomp zlokalizowanych w skrzydle wschodnim a także ze studni znajdującej się w odległości 50 m od budynku gospodarczego.

Kompleks więzienny składał się z: części wewnętrznej, (otoczonej nasypami ziemnymi i ogrodami a także kilkumetrowym murem) w skład której wchodziły trzy skrzydła więzienne, budynek administracyjny, budynek gospodarczy, szpital, kuchnia, pralnia, wozownia (wyposażona w sprzęt przeciwpożarowy) oraz szopa oraz części zewnętrznej składającej się z budynku wejściowego (w którym mieściło się jedno mieszkanie dla wyższego urzędnika oraz dwóch niższych funkcjonariuszy, dom mieszkalny dla dyrektora (po lewej stronie wejścia), dom mieszkalny dla dwóch wyższych urzędników. Ponadto po lewej stronie na zewnątrz obiektu znajdowały się: dwa domy mieszkalne dla ośmiu urzędników, dom mieszkalny dla jednego wyższego urzędnika i duchownego, dwie stajnie, pralnia. Kompleks budynków po tej stronie zamykał dom mieszkalny dla sześciu niższych funkcjonariuszy służby więziennej.

W północnowschodniej części terenu więziennego po stronie zewnętrznej usytuowany był dwupiętrowy budynek sądu – *Amstgericht*, w którym znajdował się także areszt sądowy, w którym było miejsce dla 12 więźniów. W tej samej lokalizacji znajdowały się ponadto wozownia, szopy, garaż, chlew, obora oraz urządzenia gospodarcze. Pomiedzy skrzydłami wschodnim a północnym znajdował się właściwy dziedziniec spacerowy dla więźniów. Mury zewnętrzne okalał drut kolczasty. W czterech punktach terenu więziennego ustawione były wartownie.

Obszar kompleksu więziennego liczył 3,5 ha.